שומרת יבם שקידש אחיו את אחותה כו'. לר"י דלוקח קידש אומרים לו המתן מליסא משום דבשעת ניסואין נראה כנושא אחות זקוקתו אבל אם נשא כבר שהיא אשתו גמורה פקע לה זיקה לגמרי ואין צריך להמתין מלבעול ודוקא קידש אחר נפילה כדמוכח בהחולץ (לקמן מא. ושם) דבקידש בגיסור איירי דמסיק עלה מתה אשתו מותר ביבמתו משום דהואי יבמה שהותרה ונאסרה ומזרה והותרה אבל אם קידש בהיתר קודם נפילה שלא היתה אחות זקוקתו בשעת קידושין א"ל להמתין כלל: **אומרים** לו המתן. וא"ת למה צריך להמתין דכיון דקדשה פקעה לה זיקה לגמרי כדמוכח בפ' ד' אחים (לקמן כט. ושם) גבי הא דא"ר אלעזר מאמר לב"ש אינו קונה קנין גמור אלא לדחות בצרה בלבד א"ר אבין אף אנן נמי תניא ב"ש אומר יקיימו דיבבד אין לבחלה לא ואי ס"ד דמאמר קונה קנין גמור זה יעשה מאמר ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה ומאי קושיא אפי' קני קנין גמור הא אמרי' הכא דצריך להמתין בקידושין דאורייתא ולפי מאי דפרישית לעיל (ב) דמש"ה חביב לר"י בן בתירה יחידאה א"ש וי"ל דלר"י בן בתירה דסבר יש זיקה אין הקידושין מפקיעים הזיקה אבל ר' אבין סבר אין זיקה ולא אסור ליבם אלא משום ביטול מצות יבמין ולהכי פריך אי מאמר קונה לב"ש קנין גמור זה יעשה קנין גמור ויקנה וזה יעשה מאמר ויקנה ויכולים לעשות ע"י שליח בבת אחת דליכא ביטול מצות יבמין והא דשרי הכא לקיימה אפי' לרבי יהודה בן בתירה וכפ' ד' אחין (ג) דשניהם נשואים כ' אחיות דאייתי לעיל קתני סיפא קדמו וכנסו יוציאו אר"י דשאני גבי ד' אחים שהאחיות לא היו באות לעולם לכלל היתר אבל אחת אחות זקוקתו אבל היכא דאחות יבמה אחיו לכלל היתר לאחר שיעשה אחיו מעשה לא המתינו להוציא: **דאי** דרב מאי. וא"ת דבסוף פ"ק דכתובות (דף יב:) נמי אמרינן הא דרב יהודה דשמואל היא ולא פריך דאי דרב מאי וי"ל דהכא משמע דרב יהודה משמיה דרב קאמר לה דקאי ארב הונא דקאמר משמיה דרב שומרת יבם שמתה מותר באחיה:

משכחת לה בחד אחא. וא"ת לעיל בפ"ק (דף ט: ושם) בשמעתיה דלוי קאמר בפלוגתא לא קמיירי ופריך והא ג"ר אושעיא חלוק היה ר"ש אף בראשונה הא דרב יוסף השתא זיקה ומאמר מספקא ליה לר"ש אי בכנוסה דמיא אי לאו בכנוסה דמיא זיקה לחודה מיבעיא מאי היא דתנן [ח] שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות ומת אחד מהם ועשה בה שני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות שנאמר [ז] ומת אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין רבי שמעון אומר מייבם לאיזהו מהן שירצה וחולץ לשניה יבומי תרוייהו לא דדלמא יש זיקה והוו שני יבמות הבאות מבית

[ח] שומרת יבם שקדש אחיו את אחותה משום ר' יהודה בן בתירה אמרו אומרים לו המתן עד שיעשה אחיך מעשה [ז] ואמר שמואל הלכה כר' יהודה בן בתירה א"ל דאי דרב מאי [ז] (א"ל) קשיא דרב אדרב דלמא אמוראי נינהו ואליבא דרב כיון דאיתמר משמיה דשמואל בהדיא ומשמיה דרב כאמוראי לא שבקינן משמיה דשמואל בהדיא ומוקמינן כאמוראי ואליבא דרב אמר רב כהנא אמריתה לשמעתא קמיה דרב זביד מנהרדעא אמר אתון הכי מתניתו לה אנן בהדיא מתנינן [ח] אמר רב יהודה אמר שמואל שומרת יבם שמתה אסור באמה אלמא [ז] קסבר יש זיקה ואזדא שמואל לטעמיה דאמר שמואל הלכה כרבי יהודה בן בתירה וצריכי דאי אשמעינן יש זיקה ה"א ה"מ בחד אבל בתרי לא [א] קמ"ל ואי אשמעינן הלכה כר' יהודה בן בתירה ה"א ה"מ מחיים אבל לאחר מיתה פקעה לה זיקה קמ"ל דזיקה בכדי לא פקעה: **מתני'** [ב] שני אחים ומת אחד מהן ויבם השני את אשת אחיו ואח"כ נולד להן אח ומת הראשונה יוצאה משום אשת אחיו שלא היה בעולמו והשניה משום צרתה [ז] עשה בה מאמר ומת השניה חולצת ולא מתייבמת [ז] ר"ש אומר מייבם לאיזו מהן שירצה או חולץ לאיזו מהן שירצה: **גמ'** [ז] אמר רב אושעיא חלוק היה ר"ש אף בראשונה ממאי מדקתני משנה יתירה בבא דרישא למאן קתני לה אילימא לרבנן השתא יבם ולבסוף נולד דכי אשכחה בהתירא אשכחה אסרי רבנן נולד ואח"כ יבם מיבעיא אלא לאו לר"ש איצטריך ותנא רישא להודיעך כחו דר"ש ותנא סיפא להודיעך כחן דרבנן ובדין הוא דנפלוג ר"ש ברישא אלא נטר להו לרבנן עד דמסיימי למילתייהו והדר פליג עלייהו אלא אשת אחיו שלא היה בעולמו לר"ש היכי משכחת לה בחד אחא ומית ונולד לו אח אי נמי בתרי ולא יבם ולא מית בשלמא יבם ואח"כ נולד כי אשכחה בהתירא אשכחה אלא נולד ואח"כ יבם מאי טעמא קסבר יש זיקה וזיקה בכנוסה דמיא מתקיף לה רב יוסף השתא זיקה ומאמר מספקא ליה לר"ש אי בכנוסה דמיא אי לאו בכנוסה דמיא זיקה לחודה מיבעיא מאי היא דתנן [ח] שלשה אחין נשואין שלש נשים נכריות ומת אחד מהם ועשה בה שני מאמר ומת הרי אלו חולצות ולא מתייבמות שנאמר [ז] ומת אחד מהם יבמה יבא עליה מי שעליה זיקת יבם אחד ולא שעליה זיקת שני יבמין רבי שמעון אומר מייבם לאיזהו מהן שירצה אומרים יבם. ממתנת לייבוס יבמה: **שקדש אחיו.** של יבם את אחותה אחר שנפלה זו לפניו: **אומרים לו.** למארס המתן מלכנוס לפי שאחות זקוקתו היא: **עד שיעשה אחיך מעשה.** עד שייבם אחיך את היבמה ותפקע זיקתה ממך. אלמא זיקה אסרה לאחותה: **א"ל.** רב יוסף לאביי ולא משמיה דרב אמרה מאי קשיא לך: **דרב לדרב.** דא"ר הונא אמר רב לעיל [ח:] מותר באמה: **אמוראי נינהו.** רב הונא ורב יהודה תלמידי דרב הוו ופליגי אליביה: **כיון דאיתמר משמיה דשמואל בהדיא.** דיש זיקה דשמואל עצמו אמרה ולא תלמידו משמו ומצינו למימר דרב יהודה תלמידו מכלל אותה שמועה אמר לההיא דיליה: **ומשמיה דרב איתמר כאמוראי.** כפלוגתא דהא פליג רב הונא לא שבקינן כו': **הכי קמפניפו לה.** לרב יהודה לעיל בסתמא שלא הזכיר שם רבו וצריכיתו למילק הא דרב יהודה דשמואל היא: ה"ג **אנן בהדיא מתנינן לה: ואזדא שמואל לטעמיה.** כולה רב הונא אמרה: **ה"מ מחיים.** כל זמן שיבמתו קיימת: **מתני' ומת.** המייבם: **מייבם לאיזו שירצה.** ופטורה מצרתה. ולאו אלעזה בה מאמר קאי אלא מרישא דקתני הראשונה יוצאה כו' דקאמר ר"ש דכיון דכשנולד כבר נתייבמה ולא היתה על זה בזיקת ניסואי אחיו הראשון מעולם מותרת לו: **גמ' אף בראשונה.** וקא סרי נולד ואח"כ יבם: **מדקתני משנה יתירה.** לכולה ההיא בבא דרישא דלמאן קתני לה אי לאו דפלוגתא דר"ש עלה קיימא ולהכי תנייה לאשמועינן דאפי' בההיא שרי: **למאן קתני לה.** לאשמועינן מילתיה דמאן אינטריכא: **אילימא לרבנן.** לאשמועינן איסורא לרבנן דהא לא איסור ולא היתר לר"ש שמעת מינה בריש דהא לא אירי בה: **ונטר לה.** המתין להם: **והדר פליג עלייהו.** בכולה מילתא: **כחד אחא.** דולאי מכח זיקת זה שלא היה בעולמו אסורה לזה להתייבם: **אי נמי בתרי.** אחים ומת האחד ונולד להם את השלישי: **ולא ייבם.** זה השני את יבמתו: **ולא מת.** אסורה לזה שנולד לאחר מיתה ליבמה מזיקת את שלא היה בעולמו. אבל היכא דייבמה השני פקעה זיקת את הראשון ונעשית אשתו של זה השני אי נמי לא יבמה האי שני הואיל והוזקקה לו הרי היא ככנוסה כדלקמן וכשמת מותרת לשלישי: **בהתירא אשכחה.** שלא נאסרה עליו שעה אחת שלא נזקקה לו מכח הראשון כלום: **יש זיקה.** כשנפלה לפני השני קודם לידתו של זה ונזקקה לו לשני אלימא היא זיקה לשוויא ככנוסה והוי ליה כייבם ולבסוף נולד: **זיקת יבם אחד.** כגון שלא נפלה אלא פעם אחת או שכנסה שני ופקעה זיקה ראשונה וכשמת אין כאן אלא זיקת ייבוס של שני או לא עשה בה מאמר ומת אין כאן אלא זיקת ייבוס ראשון ועכשיו יש כאן זיקת ייבוס של שני יבמין שיש עליה קלת זיקה מן הראשון דכל זמן שלא נתייבמה לא פקעה) זיקתה מן השני ונראה אשת השני אסורה משום דילה: **מייבם לאיזו שירצה.** דלית ליה הך דרשא דזיקת שני יבמים דאי מאמר קונה הרי היא אשת שני ואין כאן אלא זיקתו ואם אין קונה הרי הוא כמו שאינו ואין כאן אלא זיקת ראשון: **וחולץ לשניה.** משום ספיקא דמפרש ואזיל:

מבית

עין משפט נר מצוה

ה א טוש"ע אה"ע סימן קנו סעיף ה:
ו ב מיי' פ"ו מהלכות יבום הלכה ח סמג עשין נח טוש"ע אה"ע סימן קנו סעיף יב:

מוסף רש"י

שומרת יבם. מצפה ליבמה, ומצוה בגדול ליבם, שקידשה אחיו את אחותה. כגון אחד מן האחין וקדש את אחותה של יבמה אחר שנפלה היבמה לפניהן (מגילה יח:) ותנא דיבום בחמיו (לעיל יג:), אומרים לו המתן. פלוגתא, לפי שאחות זקוקתו היא, דיואל ולאחר שנזקקה אחותה לו קדש את זו צריך להמתין עד שתתייבם היבמה לאחיו, דפקעה זיקה (לעיל יז:), עד שיעשה אחיך. הגדול, מעשה. היבמתו, לו לחלוץ לו ליבם, אבל בעוד היבמה לפני כולן לחלוץ לו ליבם הרי היא לכל אחד כאשתו על ידי זיקה יבום ואסור באחותה משום אחות אשה, דקסבר יש זיקה אפילו בחדי וכל שכן בחד, ופליגי רבנן עליה ואמרי דאיל ושני אחים הן אין זיקתו מיטלת לגיות על אחד מהן לגיות באשתו ומותר באחותה (מגילה יח:). ועשה בה שני מאמר. קידושי יבמה (לעיל יב:). הרי אלו. שתי נשים, חולצות. דאילו כנסה הוי פקעה זיקה קמייתא ולא הוה עלה אחרון, אבל מאמר לא מפקע זיקה והויא עלה קלת זיקה ראשון וקלת זיקת האחרון (שם). שנאמר ומת אחד מהם. ולא זו שמתו כי בעליה וזיקת שניהם עליה ושניהן אסורות מדרבנן ופקע אסמכתא בעלמא כדמפרש בפרק ד' אחין, ובחלילה דחדא לא מיפטרא אחיך דלאו מבית אחד קאתו, דואיל ולא נכנס, ואי לא עבד בה מאמר לא הואי עלה אלא קלת זיקה ראשון והוי ליה שתי יבמות הבאות מבי' בתים ושניהן מתייבמות (שם). ולא שעליה זיקת שני יבמין. כגון זו שעדיין לא יצתה מזיקת יבומי המת הראשון, דאין יבמה יוצאה מזיקתה אלא בגיאה, ונתוספה עליה זיקה מאמרו של שני (גיטין פב:) דכל זמן שלא כנסה זה עדיין זיקת ראשון עליה ונתוספת עליה זיקת מאמרו, הרי כשמת זה נוטרו עלה זיקת שניהם ואילו כנסה הוה פקעה זיקה דקמא וכי מיית לא הוה עלה אלא זיקת שני, אי נמי לא עבד בה מאמר לא הוה עלה אלא זיקת ראשון (לקמן לא:). מייבם לאיזו מהן שירצה. דלקמני טעמא בכריתת אם מאמרו של שני מאמר, אשת שני הוא טיבל, ואם אינו מאמר, אשת ראשון הוא טיבל (שם). וחולץ לשניה. דמדלא מיפטרא בגיאה דאחיך, דלמא מאמר לא קני והוי ליה כ' יבמות הבאות מבי' בתים, וייבומי תרוייהו נמי לא, דלמא מאמר קני והוי ליה כ' יבמות הבאות מבית אחד (שם).

מסורת הש"ס

א) מגילה יח: לקמן מא., ב) שם, ג) רש"ל מ"ו, ד) [לקמן מז.], ה) עי' תוס' ריש פרקין, ו) [לעיל יג:], ז) [לעיל יט: וע"ל אמר רבי אושעיא וע' תוס' עירובין סח. ד"ה אמר ותוס' לקמן יט. ד"ה ושל וכן איתא לעיל ט: רבי אושעיא], ח) לעיל יג. לקמן לח., ט) נדפ"י כתוב וקלת פקע. י) נס"ל: זיקה.

תורה אור השלם

1. כי ישבו אחים יחדו ומת אחד מהם ובן אין לו לא תהיה אשת המת החוצה לאיש זר יבמה יבא עליה ולקחה לו לאשה ויבמה:
דברים כה ה

הגהות הב"ח

(א) גס' בהדיא מתנינן לה אמר: (ב) תוס' ד"ה אומרים וכו' דמרישות לעיל, ג"כ דף ח בד"ה ולימא: (ג) בא"ד וכפ' ר' אמון ששנים מהן נשואין כ':

תוספות ישנים

מאי טעמא דקסבר יש זיקה זיקה ככנוסה. והאי דקאמר כתרי ולא ייבם ולא מית משמע דאין זיקה כלל אפי' לא יבם הוי כמו יבם. הייט משום דלא מית אבל נמית זיקה הוי ככנוסה. ומ"מ כיון דזיקה הוי ככנוסה אמאי נקט כמתני' יבם ולא יבם נמי שרי ליה לר' שמעון דהוי כמו יבם ואח"כ עלה ר"ל דנקט יבם משום דמפרש הכא אשת אחיו שלא היה בעולמו דפרקין קמא וקאמר דבלהו פיטורין לזיקתן ולרוח לזיקתן ואי לא ייבם לא מיבם לא משכחת כגון לה:

Torah-Box.com
diffusion du judaïsme aux francophones
Tél. FR : 01.80.91.62.91 - Tél. ISR : 077.466.03.32 - contact@torah-box.com